# DZIENNIK
## Górno-Szlązki.

№. 45. Dnia 9. Listopada 1848.

Pismo to wychodzi we Środę i w Sobotę, kosztuje 15 czeskich na kwartał, porto frei. Dostawać go można na każdéj stacyj pocztowéj, gdzie należy złożyć sumę na kwartał wyraźnie oznaczoną.

## Prawo dla Gwardyi Narodowéj (Bürgerwehrgetz.)

z 17 Października 1848 r.

My Fryderyk Wilhelm IV. z Bożéj Łaski Król Pruski ect. wraz z zwołaném do ustawienia praw Zgromadzeniem narodowem stanowimy na wniosek naszego ministerym co następuje:

### Rozporządzenié ogólne.

§. 1. Celem Gwardyi jest: obrona prawem nadanéj wolności i utrzymanie prawego porządku, nadto udział w obrónie kraju wczasie napadu nieprzyjaciela. W zgromadzeniach gwardyi pełniącéj służbę nie wolno się naradzać nad rzeczami publicznemi.

§ 2. Gwardya ma się formować we wszystkich gminach całego państwa.

§ 3. Na rozporzędzenie królewskie gwardya w jednym powiecie lub gminie z powodów wyrażonych w tèm rozporządzeniu i przyczyn, może bydź zniesioną lub w swych czynnościach zawieszoną. Zawieszenie czynności gwardyi może trwać najdłużéj 6 miesięcy, wrazie rozwiązania, rozkaz do zformowania nowéj gwardyi w przeciągu trzech miesięcy wydanym być ma.

§ 4. Gdyby gwardya gminy lub obwodu, na wezwanie władzy stawić się niechiała, lub gdyby się mięszała do czynności rządowych to naczelnik rządowy (Regierung) może takową z słuśznych powodów, od czynności jéj uwolnić. To zawieszenie służby po upływie 4 tygodni nie jest już prawomocném, to jest: kończy się; jeśli w owym czasie nie zajdzie albo uznanie tego rozporządzenia od władz wyższych lub też zupełne rozwiązanie gwardyi, podług § 3.

§ 5. Gwardya należy do zarządu ministra spraw wewnętrznych.

§ 6 Członkom gwardyi bez rozkazu dowodzących, niewolno stawać do broni, ani też nic czynić tyczącego się służby. Dowodwcy, mogą tylko wydawać rozkazy, gdy są powołani do tego prez władze cywilne, podług 67 §. wyjąwszy czynności służby instrukcyą wskazane.

§ 7. Każdy Członek gwardyi składa przed zastępcą gminy w obec dowodzcy Gwardyi następujące uroczyste przyrzeczynie: „Przerzekam wierność Krolowi, posłuszeństwo rozporządzeniom i prawom królestwa.“--

### Rozdział I. Upoważnienie i obowiążki służby.

§ 8. Każdy Prusak. po skończonem 24 a przed skończeniem 50 roku życia, z wyjątkiem tych którzy pełnią służbę wojskową. lub do jéj pełnienia są popowołani, winien służyć w gwardyi téj gminy, którą najmniéj od roku zamięszkuje.

§ 9. Kto w swoim poprzedniem zamięszkaniu należał do gwardyi, po przeniesieniu mięszkania wstępuje do gwardyi nowego zamięszkania.

§ 10. Służba w gwardyi nie obowiązuje: Naczelnika regencyjnéj lub obwodowéj administracyi, burmistrza. urzędników policyi, urzędników państwa, sędziow dyrektorów. sędziów pokoju, podsędków, wójtów, przełożonych gmin, wojskowych, przełożonych i dozorców więzień.

§ 11. Do służby nie są obowiązanemi nadto: 1) Ministrowie. 2) Duchowieństwo. 3) Urzędnicy graniczni, komorcelnych, podatków, lasów, i poczt. 4. Urzędnicy kolèi żelaznéj. 5) Locy (rotmani, okrętowi.)

§ 12 Wyjęci od służby są jeszcze: ci którzy w skutku świadectwa Sądu: nie używają praw obywatelskich.

### Rozdział II. Wykaz obowiązanych do służby. (Stammliste)

§ 13. W każdéj gminie ma bydź przez tęż gminę sporządzoną lista tych, którzy podług § 8–12 do gwardyi należeć powinni.

§ 14. Wykaz ten sporządzi przyłożony gminy. i co rok ténże wykaz odmienianym być ma, i w Biórze Sekretarza gminy od 1 do 15 Grudnia dla wiadomości każdago publicznie okazywanym być ma. Każdy Członek gminy do 20 Grudnia może wtedy nwagi swoje względem owego wykazu poczynić. Od 21 do 31 Grudnia ten wykaz pierwotny będzie rewidowany przez reprezentantów gminy, dając wzgląd na poczynione uwagi. I ci go poprawią i ustanowią. Ta stanowcza lista wykazowa, od 19 do 15 Stycznia w biorze sekretarza ma być poblikowaną, a odwołania się od téjże idą do władz obwodowych (Kreis) którzy stanowczo o wątpliwościach orzekają.

## Rozdział III. Wykaz powołanych do służby. (Dienstliste)

§ 15. Z wykazu pierwotnego mają reprezentanci gminy wrok uskutecznić, 2 wykazy powołanych do służby.

§ 16. Wykaz pierwszy zawierać ma. listę zdatnych do stałego pełnienia służby (Dienstwehr)

§ 16. W każdéj gminie, w któréj liczba wyznaczonych do służby stałej, przewyższa 20 części ogółu mieszkańców, reprezentacya gminy ma prawo zmniéjszenia téj liczby do 20 części mieszkańców. Jezeli gmina tego prawa używa, to wtedy liczba uwolnionych tymczasowo od służby losem się oznacza, a to w sposób taki aby każdy w przeciągu roku jednakowy czas odbywał służbę. Przy każdym losowaniu niewięcéj jak trzecia część uwolnioną być może; w powoływaniu do służby uważać należy wybór ludzi różnego wieku.

§ 18 Wykaz drugi zawierać ma: tych, którzy tylko w nadzwyczajnych przypadkach do służby powołani być mają. (Hilfswehr) Lista ta składa się z tych którzy do przyjęcia ich do téjże listy się podali lub podać się mogą: słudzy i wszyscy ci którym obowiązki ich, wykonaniu stałemu powinności, stoją na przeszkodzie.

§ 19. Na wniosek i żądanie, jeśli na to reprezentanci gminy i dowodzca gwardyi zezwolą mogą być do 1 listy przyjęci: 1. Osoby które szkończyły rok 50. 2 którzy skończyli rok 17 a niemają 24 lat a to za pozwoleniem ojca lub opiekuna.

§ 20. Kompanie i podrzędne oddziały będą się składać z osób w pierszéj liście wymienionych (Dienstwehrliste) W drugiéj zaś liście wymienione osoby (Hilfswehrliste) w ten sposób do Kompanij i oddziałów będą przyłączone iżby w razie potrzeby do nich wcielone być mogły.

§ 21. Każdy zamieszczony w liście pierwotnego wyboru może zaskarzyć: iż on lub kto inny jest nieprawie do 1 lub drugiego wyboru wpisanym. Tę skargę rozstrzyga ostatecznie roprezentacya obwodu.

§ 22. Listy powołanych bo służby (Dienstliste) zawsze do przeględu w biórze sekretarza gminy przedstawione być winny.

## Rozdział IV. O powinności wypełnienia służby osobiście i o uwolnieniu od téjże.

§ 23. Każdy gwardzista musi osobiście wypełniać służbę.

§ 24. Członkowie seimu narodowego mogą podczas zgromadzenia nie wypełniać obowiążków służby, choćby do pierwszego wyboru wpisani byli.

§ 25. Od służby osobistéj, uwolnieni ci którzy się wykazą iż przez chorobę lub ułomność służby pełnić niemogą.

§ 26. Uwolnienie tymczasowe od służby mogą dostać ci: którym stoją na przeszkodzie urzędowe lub osobiste interessa.

§ 27. § 24 i 25. oznaczone uwolnienie od służby rozstrzyga ostatecznie w 63 § oznajmiony zarząd Gwardyi. (Verwaltungs Ausschuss) Jeżeli Przeszkodą do stawienia się na służbę są czynności rządowe wtedy świadectwo zwierzchnika jest dostateczne.

## Rozdział V. O Formowaniu Gwardyi.

§ 28. Stale służbę przy gwardyi pełniący: dzielą się na: bataliony, kompanie, oddziały (Zug) i roty (sekcye).

§ 29. Jedna rota składa się z 10 do 20 ludzi, ma oprócz tego dowodzcę roty i dwóch gefrajterów.

§ 30. Dwie do 4 rót, (20 do 40 ludzi) składają jeden oddział (Zug) który ma znów swego dowodzcę (Zugführer) zastępcę tegoż i jednego rotenmaistra który pełni służbę feldfebra przy oddziale.

§ 31 Cztery do 6 oddziałów (80 do 160 ludzi) składają kompanią. Każda kompania ma jednego kapitana, porucznika (Oberzugführer), feldfebra, pisarza pełniącego służbę ordynansa, dobosza, trębacza.

§ 32. Trzy do 6 kompanij (400 do 800 ludzi) składają batalion. Sztab batalionu składa się z majora, adjutanta, pisarza pełniącego służbę ordynansa, dobosza batalionowego. Gdzie ilość członków gwardyi pozwala, tam podział batalionów, kompanii itd ma być jak w regularném wojsku.

§ 33. W każdem obwodzie, jako też w każdem mieście gdzie gwardya dwa lub więcéj batalionów liczy; połkownik ma najwyższe dowodztwo.

§ 34. Sztab półkownika (gdy liczba batalionów nie jest większa nad 3) składa się z I adjutanta: jeśli zaś liczba batalionów jest 4 lub 6 z 2 adjutantów, i może się w téj proporcyi z powiększeniem liczby batalionów liczba adjutantów pomnażać. Oprócz tego ma półkownik pisarza pełniącego zarażem służbę ordynansa.

§ 35. W miéjscach gdzie gwardya najmniéjszą ma liczbę batalionów, przy organizacyi lub reorganizacyi gwardyi, utworzenie batalionu lub batalionów, kompanij, oddziałów i rót przez reprezentantów gminy ma być spełnione.

§ 36. Jeżeli batalion, oddział lub kompania gwardyi tylko wtedy powstać może gdy się gwardya z kilku gmin połączy, to formowanie podług § 35 przez reprezentacyą obwodu ma bydź sporządzone.

§ 37. Po skończonéj organizacyi, wcielenie nowo do gwardyi wstępujących przez kommenderującego ma być załatwione.

§ 38. W każdéj gminie zarządza gwardyą ten, który w niéj najwyższy stopień posiada. Przy równych rangach rozstrzyga starszeństwo lat służby.

§ 39. Jeśli się w gmninie najmniéj 15 a w obwodzie najmniéj 60 gwardzistów znajduje, ktorzy własnym kosztem chcą uformować korpus konny, to wtedy mają mieć pozwolenie reprezentacyi gminy w razie pierwsym a w drugim obwodu.

§ 40. Konne korpusy składają się z oddziałów i szwadronów.

§ 41. Jeden oddział (Zug) składa się z 15 do 30, ma porucznika (Zugführer), zastępcę, i dwóch rotenmaistrów.

§ 42. Dwa do 4 oddziałów (60 do 120 ludzi) składają jeden szwadron, Swadron ma Rotmistrza i jednego Obercugfierera, nadto Wachmistrza, pisarza i 1 lub 2 trębaczy.

§ 43. Gwardya konna zostaje pod rozkazami téj gminy w któréj się uformowała, jeśli się składa z mięszkańców kilku gmin wtedy zostaje pod wodzą półkownika gwardyi obwodu.

§ 44. Wolno jest gwardyi posiadać artylleryą, a to nawet w każdéj gminie, jeśli się tż gmina z obowiąże z potrzebnymi ludzmi i zaprzęgiem sprawić, i na stopie artylleryi stałego wojska zorganizowaną utrymać. Wolno jest gwardyi każdéj gminy tych którzy w wojsku przy pionierach służyli, w osobny oddział uorganizować.

(Dalszy ciąg nastąpi)

---

**Bytom**, Dnia 31 Października ziechał do Bytomia Deputowany obwodu bytomskiego na seim berlinski X. Szafranek Powszechną radością mięszkańców przywitany, dnia 4 Listopada udał się na posiedzenie klubu demokratycznego niemieckiego który mu był przesłał list zadowolnienia.— W obszernéj tu mowie okazał swe zadowolnienie z położonego w nim zaufania, a w końcu rozbierał znaczenie słów i pojęć: teokracyi, arystokracyi i demokracyi. Dnia 5 Listopada odbyło się w sali Briegera trzecie posiedzenie Klubu narodowego. Rozbierano najpierw rzecz o jedno lub dwukomorowem na przyszłość seimie, adress wypracowany w tem celu przez wyznaczonych członków, zawierający żądanie od zgromadzenia, jednokomorowego na przyszłość seimu przyjęto i do podpisu odłożono. Poczem X. Szafranek wszedł do sali zgromadzenia. Przewodnicący tą razą E. Smółka w krótkiéj i dobitnéj mowie wyjaśnił temu Szanownemu gościowi: iż klub narodowy oprocz rozwijania zasad demokratycznych i spraw towarzyskich, ma jeszcze cel wskrzeszenia i popierania narodowości polskiéj — tłumnie ze wszech stanów zebrani członkowie klubu okrzykami „Vivat!" przywitali swego na zgromadzeniu zastępcę X. Szafranek zabrał słowo. Oświadczył radość swoją z tak szczerego go powitania, i rozbierał powołanie kapłana w obec ludu; i dowodził że każdy ksiądz, jeśli dopełnia swych obowiązków jest demokratą, t. j. przyjacielem ludu potem zwrócił uwagę na swoje polityczne na seimie położenie, na trudności jakie stawiają jego zamiarom przeciwnicy ludu. — wreszcie oznajmił iż prawo gonu (Jagdrecht) już gotowe, iż ustanowienie stósunków chłopskich i pańskich w krótce będzie sporządzone, a pańszczyzny i daniny ile się da zniesione będą. Nakoniec oświadczył: iż co do spraw górniczych jego zdanie jest takie: iżby każdy własciciel gruntu posiadał to co jest na wierzchu i wewnątrz jego ziemi; dodał przytym iż pragnie aby klub naradził się nadtem czyliby wrazie takim nieupadły fabryki i robotnikom się niepogorszyło, i aby klub przesłał mu skutek téj narady,— Pożegnał zgromadzenie, okrzykami radości błogosławiące go, na drógę pracy dla ludzkości.— Zgromadzenie więc wyznaznaczyło 16 członków swych do obradzenia:

**Kiedy większe dla ludu górniczego będą korzyści? czyli wtedy, gdy pozostaną sprawy te tak jak dziś są, czyli téż wtedy gdy każdy, będzie własicicielem tego co ma w swéj ziemi; i sam te skarby wydobywać będzie.**

To więc owi wyznaczeni członkowie, przedłożą do narady klubu na przyszłe posiedzenie.

**Berlin**, Dnia 2 Listopada. 28 Deputowanych wybranych od seimu narodowego wcelu przedstawienia Królowi smutnego stanu kraju, przybyli do pałacu królewskiego w Poczdamie: Adjutant króla oświadczył im: iż ma rozkaz żeby deputacyi żadnéj niewpuszczał do króla bez obecnosci ministra. Prezydynt Unruh prosił o audiencyą dla siebie, lecz mu odmówiono. Przyszła wtedy jednak telegraficzna depeszą od ministrów iż król może przyjąć tę deputacyą. Ukazał się więc król deputowanym. Prezydent czytał królowi powyższy obraz stanu kraju a przytych słowach:

**iż ministeryum pod prezydencyą Brandenburga niepozyskałoby ani przychylności seimu ani kraju, i że to możeby się stało przyczyną rozruchu i możeby sprawiło te nieszczęścia jakie w sąsiednim kraju widziemy. Król przez swych radzców złe miał sobie o stanie kraju, dane wyobrażenie, i o niebezpieczeństwie tronu i kraju niewie.— Król obrócił się tyłem do deputacyi."**

Gdy adressa już była przeczytaną, wziął król papier z ręki prezydenta, zmiął go — krótko się ukłonił i chciał odéjść. Deputowany Jakobi odezwał się: Nie tylko po to jesteśmy tu przysłani aby papier oddać, ale aby król Mość ustnie stan kraju objawić, czyli więc król zechce nas wysłuchać? Król obrócił się tyłem, i odpowiedział: „Nie".

Nim więc jeszcze Król za drzwi wyszedł Jacobi głośno rzekł:

**„to jest właśnie nieszczęście Królów że prawdy słuchać niechcą."**

Adjutant się wrócił, i oswiadczył że król na ostatnie słowa Jakobigo teraz nie da odpowiedzi ale oświadcza iż Panowie mogą się oddalić. — Prawo gonu, król podpisał. Prawo to w następnym Nrze, ogłosimy.

Wiedeń na dwie mile w około jest wstanie oblężenia (Belagerungszustand).— Legia akademicka zniesiana na zawsze, a gwardya narodowa tylko na pewny czas jest rozbrojona.— W przeciągu 24 godzin po zajęciu Wiednia każdy musiał oddać broń a ktoby tego nieuczynił ma być rozstrzelany. — Wszystkie zgromadzenia się są tu zniesione, wszystkie kawiarnie i miejsca publiczne o 10 wieczór już mają być zamknione. Sprzeciwiający się temu rozkazowi ma być surowo przez sąd wojskowy sądzonym. Wolność druku temczasowo zawieszona Sprzedawanie plakatów i broszurek jest zabronione i tylko z wiedzą sądu wojskowego odbyć się może. Wszyscy zagraniczni i nie zamieszkujący w Wiedniu mają się oddalić. Gospodarz przechowujący obcego pod sąd wojskowy ma być oddanym. Ktoby wojsko cesarskie słowam lub czynem podburzał, zostanie rozstrzelanym. Kto na rozkaz wojska już to z zgromadzenia nieustąpi, jużto broni nie odda, natychmiast rozstrzelanym być ma.— Barrykady (zasłonki) mają bydź przez miasto zniesione i bruk naprawiony. — Władze wszystkie zostają pod rozkazami sądu wojskowego. Gdy powodem stanu oblężenia jest przyprowadzenie porządku, przeto ustanowia się centralna komissya pod przewodnictwem Baron Cordon, która ma być odrazu najwyższą władzę miasta.— Takie rozporządzenia wydał wodz cesarskich wojsk Windiszgrec Dnia 2 Listopada.

Węgry. W całych Węgrach jest niepokój — Węgrzy ustanowili Rząd prowizoryczny t. j. témczasowy. Rząd ten stanowi Kossut — Nakazał on więc aby każdy w całym kraju od **19** do **50** lat życia brał kosę lub flintę,— Ma więc być tych zbrojnych ludzi już przeszło **600** tysięcy. Jak się z pism czeskich i Węgierskiéj gazety rządowéj, dowiadujemy: Madziary t. j. Węgry powstają dla tago aby przytłumili wszystkie Slawiańskie ludy co w Węgrzech mięszkają. Słowacy jednak powstają także i chcą się bronić ostatkiem sił.— Inne znów pisma uważają to że Cesarz austryacki daje pomoc w Węgrach zamięszkałym Sławianóm: a więc walkę Węgrów z Słowianami uważają jako walkę z Cesarzem i kamaryllą t. j. z stronikami Cesarza — W obozie owych Słowianów: są Serby, Słowacy, Wołoszy, a nawet Turcy, Arnauty, Grecy i Araby.— Największy bohater Serbów jest Knicianin, który ma taką sławę że lud śpiewa o nim nawet piosneczki. Hasłem jego jest bronić narodowości sławiańskiéj i niedozwolić aby Sławianie węgierscy, mieli być poddanemi Madziarów.— Serbowie zwołali sobie seim do Karłowic i radzą o sobie.

---

Włochy. W całym państwie powstanie. — Karol Albert zbiera wojsko przeciw Austryjakom Głównemi dowodzcami tego wojska są polscy jenerałowie: Chrzanowski i Skrzynecki.

Liga polska. Zbawienne to stowarzyszenie dla popierania dobra ludu i narodowości polskiéj, jakeśmy to donosili: wzywa aby się z niém łączyły wszystkie polskie towarzystwa Tak też się dzieje, — oprócz całego W. X, poznańskiego, gdzie wszystkie miastaczka i wsie do Ligi przystępują, jeszcze w Starych Prusach co raz więcéj liga znajduje zwolenników, w Trzebcu, w Brodnicy, w Lisowie, w Grucznie i Wrzozkach są już Towarzystwa Ligi Ze wstydym wyznać nam należy że tylko my Szlązacy tak mało dbamy aby się liga polska w którém z miast naszych zawiązać mógła. lub aby się które z stowarzyszeń naszych, z Ligą połączyło.

## Korespondencya.

Na prozbę Józefa Chłonda z Łagiewnik któremu dziedzic dóbr zabrania użytkowania z kamienia wapiennego w jego gruncie będącego; X. Szafranek do którego ta prozba do seimu przesłaną była odpowiada: iż w sprawach tych uprasza się górnoszlązaków aby jeszcze cierpliwemi byli, albowiem pierw prawa potrzebne do skasowania cieżarów chłopskich urządzone i ogłoszone będą, a po tém dopiero wielkiego namysłu potrzebujące prawa górnicze traktowane będą. Jeśli Bóg poblogosławi prawa te urządzone będą tak aby i to co wewnętrz i co zewnątrz ziemi się znajduje do właściciela należało Lecz na to rodacy moi do roku dopiero przyszłego czekać musicie.

(podpisano) X. Szafranek.

Redkatór odpowiedzialny Mierowski. Drukiem Karola Kirsch w Bytomiu.